

PRIMITIVNÍ PRAVOPIS

první zapsaná česká věta – transliterace:

Paue| dal |ge| t |plo| couci|h| zemu| Wlah| dalge| t |dola| |zemu| bogu|
i| sui|atemu| |cepanu| |eduema| du| |nicoma| boguceu| a| |edlatu|

tanskripce:

Pavel dal jest Ploškovicích zem' u, Vlach dal jest Dolas zem' u bogu i
sv' atému Ščepánu se dvěma dušníkoma, Bogučejú a Sedlatú.

Dolas – lok. od Dolany

lat.	č.
c	[k, c, č]
h	[h, ch]
u	[u, v]

SPISOVNÝ JAZYK VE 14. STOLETÍ

Německy psaná literatura

- dvůr Václava II.

střhn. *minne* = „dvorská láska“

minnesäng/ -sang = „dvorská lyrika“

minnesänger = „potulný německý básník“

Ulrich von Etzenbach

Heinrich von Meißen = Frauenlob - lyrik

Heinrich Cluzenêre (Klausner) –epik

Václav II. – 3 německé básně

Stsl. literatura - Emauzský klášter

hlaholské opisy českých textů: Česká bible hlaholská, Pasionál,
Comestor

Latinsky psaná literatura

historické práce - Chronicon Aulae Regiae (Zbraslavská kronika)

legendy: Legenda aurea Jakuba de Voragine

makarónská poezie

žakovská žebavá píseň:

Carmen prestet deus celi

Necht' nebeský Bůh propůjčí
hlas skládání

Famem, sitim sepe passi
propili jsme kukly s pasy
pre grandi penuria;
dominante nobis siti
takměř nejsme nikdy syti,
patimur crudelia.

Často trpíce hladem i žízní

pro velikou nouzi;
žijíce pod vládou žízně

trpíme krutým údělem.

Sacra nam finita missa
prázdna jest vždy naše mísa,
horrent hoc precordia;
residentes sepe soli,
jedli bychom i bez soli
tristes pre inopia.

Nyní, když skončila svatá mše

tím trnou naše útroby,
přebývajíce zhusta v opuštěnosti

smutni nedostatkem.

Literatura česky psaná

Světská lyrika

Dřevo se listem odievá

7a7a 7b7b/ 7c7c 7d7d / 7e7e 7f7f

<p>Dřevo se listem odievá, slaviček v keřku spievá. Máji, žaluji tobě a méčě* srdce ve mdlobě. Zvolil sem sobě milú, ta tře mé srdce pilú. Pila hřeže, ach bolí, a tvójt' budu, kdet' sem koli. Srdéčko, divím se tobě, že nechceš dbáci* o sobě. Tvá radost, veselé hyne pro tu beze jmene.</p> <p>Ačt' bych já ji zmenoval, mnohýt' by mě štrafoval* a řka: „Proč ty tak slúžiš? Čemu se milostí chlubíš?“ Neustavičný milovník jako u cesty hřeplik*: K čemu se koli pričíní, a tomu všemu uškodí. Ktoť sem, tenž nosímť pilu: jáť mám najkrašší milú, tét' nikomu nepoviem, sámť ji s mým srdéccem viem.</p> <p>Viera vieře pomáhá: kdet' sú dva sobě věrna – on jí a ona jemu -, nepoviedaj třeciemu. * Mnohýt' se rád honosí,</p>	<p>* mé</p> <p>* dbáti</p> <p>* potrestal, vytrestal</p> <p>*bodlák</p> <p>*třetímu</p>
---	---

<p>ten tajemství pronosí. Ach naň, zlýt' obyčejť jmá!, nepřejtež mu, ktoť jej zná. Poniž on vás tak hanie, prosímť vás, panny i panie, přezdiec jemu: „Ruší nás,“ vyščěrčmež* jeho pryč od nás!</p>	<p>* vystrčme</p>
--	-------------------

Epika

● legenda o svaté Kateřině

<p>Ducha svatého rožzenie v jejie srdéčku hořieše. Protož kakž* hořčě nořieše slzy z svú jasnú očicí,* však tú mukú i tú čticí* jejie srdéčko v ten čásek nerozpáči se za vlásek,* jedno ež* vzdycháše k bohu.</p>	<p>*jakkoliv (<i>přípustk. spojka</i>) * <i>G. du. od</i> očicě (= očička) *úzkostí</p> <p>* ani trochu se nezviklalo * až na to, že</p>
	<p>ř. 2-3 – lomený rým ř. 3-4 – přesah ř. 5-7 - přesah</p>

neologismy:

kot – kácení; *ssov* – shromáždění; *sloň* – slonovina;

vidomný - viditelný

hovořič; *mučec* – mučitel

citově zabarvená deminutiva:

božec – bůžek, *děvicě* – dívěnka; *ručicě*, *ličcě*, *očicě*,

hlavicě - hlavička

bělúci - běloučký, *drahúci*, (*přě*)čistúci

patrně dialektismy:

čila – chvíle (srv. *včil*)

zlý – špatný, zpustlý: *zlý dům* – zchátralý dům

- Dalimilova kronika

Raději se chci s šlechtěnou sedlkou českou smíti
než královu německou za ženu jímíti.
Vřet' každému srdce po jazyku svému,
a pro to Němkyně méně bude přieti lidu mému.
Němkyni německou čeled bude jímíti
a německy bude učiti mé děti.
Pro to bude jazyka rozdělení
a inhed zemi jisté zkažení.